

Dansk Skoleforening
for Sydslesvig e.V.

Nye pladser

Skoleforeningen planlægger næsten 200 nye dagtilbudspladser i de kommende år..

Bagsiden

“ Samtalen mellem Europas forskellige folk er nøglen til det fredelige, rige og succesfulde samfund, vi har skabt her i vores lille hjørne af verdenshistorien.

Jens Horstmann, projektleder om Minotrity Changemaker

Side 7

Ny Vlog

Videobloggeren Hans Henrik med en ny miniserie om Sydslesvig

Side 6

Danske pædagogmedhjælpere blev sikret

Dagtilbud

Den slesvig-holstenske landdag besluttede i sidste uge en ny lovgivning på dagtilbudsområdet. Den træder i kraft 1. august 2020. Skoleforeningens dagtilbudschef, Petra von Oettingen, er glad for, at man har opnået en anerkendelse af den måde, Skoleforeningen uddanner pædagogmedhjælpere på.

Det har været nogle hårde forhandlinger, som Skoleforeningens dagtilbudskontor, med Petra von Oettingen i spidsen og Sydslesvigsk Vælgerforening som politisk medspiller, har været igennem. Formålet har været, at man i den nye lov på dagtilbudsområdet sikrer gode vilkår for de mindste børn i mindretallet.

I det første lovudkast var der lagt op til, at alle pædagogmedhjælpere fremover skal have den tyske pædagogassistentuddannelse eller noget lignende. Den største udfordring i hele forløbet har været at få de ansvarlige embedsmænd i socialministeriet til at forstå, at de danske dagtilbud i Sydslesvig har en helt anden pædagogisk tilgang i forhold til personalet.

- Vores system er bygget helt anderledes op. Vores pædagoger har alle sammen høje kvalifikationer i og med, at de har læst til pædagog. Sådan er det ikke i det tyske system.

Dansk sprog og kultur

Hos pædagogmedhjælperne er det

afgørende for os, at de taler dansk og kan formidle dansk kultur. Efteruddannelse er noget, vores pædagoger i de enkelte institutioner er uddannet til at kunne varetage samtidig med, at vi løbende tilbyder centrale kurser i Skoleforeningen. Det har været et sejt træk at få dette formidlet, men i sidste ende har vi fundet en løsning, som gavner alle, siger Petra von Oettingen.

- For os har det været utrolig vigtigt, at socialministeriet anerkender den praktiske erfaring og den efteruddannelse, som vores ansatte pædagogmedhjælpere har. Det har ministeriet gjort, og det betyder, at vores nuværende pædagogmedhjælpere ikke skal have en særlig efteruddannelse, siger hun.

- Samtidig er vi blevet enige om, at vi fra næste sommer formaliserer det praktiske uddannelsesforløb, som alle nyansatte pædagogmedhjælpere skal igennem. Vi samarbejder allerede nu tæt med UCSyd, og fremover vil pædagogmedhjælperne få 200 timers undervisning over fire

år. Vi dokumenterer medhjælperens udvikling lokalt, og de vil få et certifikat på deres praksisorienterede uddannelsesforløb, siger Petra von Oettingen.

- Det er et forløb, som vi så videreudvikler i løbet af de næste år, siger hun.

Den skandinaviske måde

Petra von Oettingen er glad for, at ministeriet på intet tidspunkt har stillet spørgsmål ved kvaliteten i Skoleforeningens dagtilbud.

- Overbevisningsarbejdet fra vores side og fra SSW handler tit om at skulle forklare, hvorfor vi laver tingene på en anden måde, og opgaven består så i at få presset vores skandinaviske måde at tænke på ind i tysk lovgivning, siger Petra von Oettingen.

Det har også været et krævendt arbejde at få gennemgået den nye lovgivning i forhold til mindretalsrettigheder. En række krav og formuleringer i den nye dagtilbudslov ville have givet mindretallet store

vanskeligheder. De havde betydet massive tilbageskridt i forhold til de mindretalsrettigheder, der allerede er opnået på området.

- Den lov, vi arbejder under lige nu, er vokset over en lang årrække. Rammerne er blevet tilpasset i takt med, at mindretalsrettighederne har fået en større betydning. Vi har derfor været lidt forundret over, at Skoleforeningen ikke fra starten af er blevet involveret i tilblivelsen af det nye lovforslag. Det er andre interesseorganisationer nemlig blevet. Det har betydet, at vi, i forhold til mindretalsrettigheder, nærmest skulle starte fra bunden af. Rigtig mange af de forbedringer, som Skoleforeningen og Sydslesvigsk Vælgerforening har fået ind i lovgivningen i de seneste mange år, var ikke kommet med over i det nye udkast. Tit handler det om meget specielle formuleringer, som måske ikke betyder så meget, når man ikke ser på dem med mindretalsøjne, siger Skoleforeningens dagtilbudschef, Petra von Oettingen.

En god del af sommerferien gik så-

ledes med at identificere vigtige formuleringer i den gamle lovgivning og at få den over i det nye lovforslag.

Andre vigtige områder, som Skoleforeningen har forhandlet om er, at Skoleforeningen også fremover kan have egne optagelseskriterier, og at det offentlige anerkender mindretallets lokale og regionale sammensætning, når behovet for nye dagtilbudspladser skal identificeres.

Mere kvalitet om fem år

- Helt overordnet tror jeg, at den nye dagtilbudslov giver os mere kvalitet om fem år. Overgangsfasen bliver spændende, og vi skal være meget påpasselig med at sikre mindretallets behov og krav. Den nye dagtilbudslov er et meget stort indgreb i den praksis, vi har lige nu, og det er helt naturligt, at der er mange åbne spørgsmål, der først bliver afklaret hen ad vejen, siger Petra von Oettingen.

- En særlig tak går til SSW, som, siger hun.

Michael Moos-Bjerre: Avisen har nogle fejlslutninger

Konsulentundersøgelse

Skoleforeningens Fællesråd var forleden samlet til et ekstraordinært møde for at diskutere og godkende den eksterne undersøgelse, som konsulentvirksomheden Moos-Bjerre har produceret for Fællesrådet.

I en præsentation kom Michael Moos-Bjerre ind på en række artikler i Flensburg Avis. Avisen har regnet sig frem til, at forskellen i lærernes undervisningstid nord og syd for grænsen er betydelig lavere end det, konsulentrapporten lægger op til (avisen nævner ikke selv et tal). I rapporten står der, at lærerne i Sydslesvig underviser cirka 16 procent mindre end i Danmark (på gymnasieområdet er det ifølge Moos-Bjerre cirka 20 procent). Michael Moos-Bjerre forsvarede rapportens resultat således:

- Der har været nogle forskellige fremstillinger i Flensburg Avis, og dem vil jeg gerne give en lille krølle. Der bliver skrevet, at rapporten ikke specifikt tager hensyn til, at man i Danmark indregner lejrskole i undervisningstiden, mens man ikke gør det i Sydslesvig. Det er rigtigt, at vores fremstilling ikke specifikt tager hensyn til lejrskoler, og det gør den ikke, fordi der er ret forskellig praksis for, hvordan man håndterer lejrskoler nord for grænsen. Men i de fremstillinger jeg kunne læse i Flensburg Avis, er der efter min vurdering nogle fejlslutninger, sagde Michael Moos-Bjerre.

Fortsætter på side 3

FOTO: DANIEL DÛRKOP

Jul i Sydslesvig

Se julebilleder og læs om danske juletraditioner på midtersiderne.

Leder

Året der gik

Kære alle

Så er vi nået frem til sidste weekend inden jul. Juleferien begynder på mandag og så er det endelig jul. Juletræ, julelys, julemad, julestemning, besøg af de nærmeste, familiekomsammen, julegudstjenester og sikkert også julegaver, og forhåbentlig ro og fred, kommer til at fylde de næste dage for de fleste af os. Så rinder året ud, og det nye år starter.

Men sådan er det desværre ikke overalt. Der ligger børn på sygehuse rundt omkring i Sydsvig og Syddanmark hen over julen. Hvor dejligt, at der findes initiativet »Juleglimt«, som sørger for, at alle disse børn får en lille julegave, som skaber lidt glæde i de mørke timer. En stor tak skal lyde de mange, som har støttet initiativet.

Skoleforeningen har ca. 1600 ansatte, og hver enkelt af dem er dagligt med til at skabe det sydslesvigske sprog- og kulturunivers, som vores børn og unge bevæger sig i. Det er vi meget bevidste om i styrelsen og værdsætter derfor også hver eneste medarbejders virke højt. Jeg ønsker jer alle en rigtig god jul.

På det sidste fællesrådsmøde, som var nr. fire i indeværende år, kunne vi fornemme og også lytte til, at rigtig mange engagerede forældrevalgte følte sig mørbanket efter dette meget turbulente år i Skoleforeningen. Det er jeg ked af at høre, men jeg kan også godt forstå det. Det gode er, at efter et langt forløb med mistillid og ønsket om en uvildig undersøgelse har vi nu med godkendelsen af den uvildige rapport et diskussionsgrundlag til forårets konkrete debat omkring besparelsesforslag. Vi skal træffe nogle beslutninger, som sikrer Skoleforeningens fremtid og drift.

Udo Jessen, formand

Ansvar er ikke altid nemt at bære, og de beslutninger, der vil blive truffet, vil næppe give anledning til skulderklap i Sydsvig, men ikke desto mindre skal der træffes beslutninger, og jeg takker derfor alle folkevalgte forældre, der sidder i samarbejdsråd og fællesråd og er med til at udvikle skolen, daginstitutionen og skoleforeningen som helhed.

At vi i denne uge har fået mulighed for at møde Sydsvigudvalget en yderligere gang for at informere om Skoleforeningen som helhed, vores økonomiske situation, konsulentrapporten, foreningens ageren med to landes lovgivninger, vores definition af »små enheder« og meget mere, er vi meget glade for. Jeg vil gerne sige tak for det gode samarbejde og for den tillid, som vi oplever.

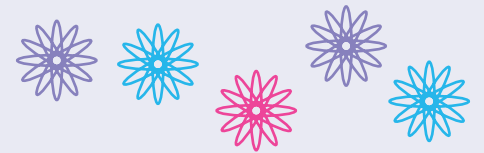
Jeg kan ikke sidde her og lade året køre passé uden at nævne besøget af Hendes Majestæt Dronningen. Besøget gjaldt hele mindretallet, og Skoleforeningen fik besøg på Duborg-Skolen, Risum Schölj og fik derudover lov til at arrangere den store festaften på mindretallets vegne på A.P. Møller Skolen. Det var helt enestående, og det var helt fantastisk at se så mange sydslesvigere, så mange af vores børn, fylde gader og steder som Hendes Majestæt besøgte. Sydsvig viste tydeligt, at danskheden er sprællevende hernede syd for grænsen, og at vi dermed gør Danmark lidt større. Jeg glæder mig allerede til dronningens nytårstale og er spændt på med hvilke ord, hun vil kommentere dette besøg.

Jeg siger tak til direktionen, med Direktøren i spidsen, for et tillidsfuldt samarbejde båret af stor gensidig respekt. Den uvildige rapport har, ligesom vores eget revisionsfirma og Sydsvigudvalget, endnu en gang slået fast, at Skoleforeningen har en kompetent og professionel direktion, som står for en god økonomistyring og en generel godt struktureret forening. Det er vi i Styrelsen glade for, da det bekræfter vores egen opfattelse af direktionen og Skoleforeningens forvaltnings seriøsitet.

Styrelsesmøder varer ofte længe, og det hænger sammen med, at der ofte er lange dagsordener, og at tingene skal drøftes ordentligt, alvorligt og med den nødvendige respekt. Gode drøftelser, ingen tomsnak, god stemning og respekt over for andres holdninger er et kendetegn for denne Styrelse, og jeg siger stor tak for arbejdet, det store engagement og de mange møder, som mine folkevalgte kollegaer påtager sig.

En rigtig god jul og et godt nytår til alle de nævnte og unævnte, de med os samarbejdende foreninger og organisationer syd og nord for grænsen. Vi ses i 2020.

Nye ledere

Min institution: Risum Børnehave.
Navn: Sabine Luise Beister.
Alder: 35 år

Familieforhold: I et forhold.

Jeg kommer oprindeligt fra: Rendsborg.

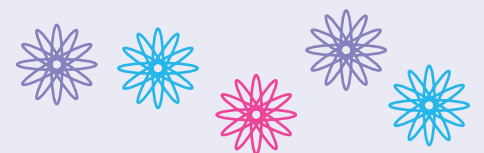
Jeg er blevet leder i Sydsvig fordi: Jeg har savnet det danske mindretal efter at have boet mere end tre år i Barcelona, og fordi jeg gerne vil yde en indsats for, at børn og mine medarbejdere trives i et sundt miljø.

Mine fritidsinteresser er: At rejse er at leve for mig, så jeg tager gerne ud i verden for at opdage og opleve nye steder og ting. Derudover bruger jeg min fritid på at være KonMari ordenskonsulent og hjælpe mennesker med at befri sig fra deres rod og skabe orden samt støtte dem i at finde og leve det de elsker.

Min yndlingsbog/film/musik: Lige for tiden helt klart: Marie Kondos bog »Magisk oprydning - en simpel, effektiv måde at skabe plads til det du elsker« .

I skolen var jeg bedst til: Alle sprogfag.

Jeg har før arbejdet som: Jeg har før arbejdet som: Pædagog, skolesocialarbejder, de-eskalationstræner, svømmelærer.

Min institution: Skovgade Børnehave.
Navn: Linda Timm Tygesen.
Alder: 44 år

Familieforhold: Jeg er gift med Michael, og sammen har vi 2 drenge. Mathias på 14 år og Lukas på 10 år. Derudover har vi en stor hund, der hedder Tjaffe.

Jeg kommer oprindeligt fra: Jeg er født på Sønderborg sygehus og er opvokset i Rinkenæs ved Gråsten.

Jeg er blevet leder i Sydsvig fordi: Jeg vil personligt videreudvikle mig og få nye arbejdsopgaver. Jeg kan se mulighederne i Vesterallé Børnehave, da jeg i forvejen har kendskab til forældre, børn og ansatte. Min motivation er at videreudvikle institutionen i godt samarbejde med forældre og kollegaer, for at opretholde en god trivsel for alle som har sin dagligdag i institutionen.

Mine fritidsinteresser er: For at holde kroppen i gang løber jeg meget i skovene omkring Gråsten samt styrketræner. Vores familie elsker at være i naturen, og vi bruger meget tid på at fiske både fra kyst og fra båd. Derudover synes jeg, det er sjovt at udfordre sig selv med byggeprojekter. Idet jeg er mor, er jeg ligeledes en del af mine drenge fritidsorganisationer og hjælper til der.

Jeg har før arbejdet som: Idet jeg er uddannet i 2003 har jeg mange år bag mig som pædagog. Jeg har bl.a. været i Skole og dertilhørende SFO, fuldintegreret daginstitution 0-6 år, arbejdet som specialpædagog, været konsulent og daglig pædagogisk leder for specialgrupperne i Sønderborg Kommune.

REDAKTIONSUDVALG

Udo Jessen
Birgit Jürgensen-Schumacher
Lars Kofoed-Jensen
Petra von Oettingen
Redaktion og layout:
Eberhard von Oettingen
Daniel Dürkop
Tlf. 0461-5047104
kommunikation@skoleforeningen.org

Moos-Bjerre fastholder sine skøn

FOTO: DANIEL DÛRKOP

Michael Moos-Bjerre på Fællesrådsmødet i Jaruplund.

Fortsættelse fra forsiden

For der forudsættes, at alle lærere i Sydslesvig er på lejrskole inden for et skoleår, og sådan forholder det sig simpelthen ikke. I Skoleforeningen er det måske hver anden lærer, der er på lejrskole. Det betyder, at det tal, der har været fremme i Flensborg Avis, skal divideres med to. I Danmark er det nok højest hver femte lærer, der er på lejrskole. I nogle kommuner er de slet ikke på lejrskole, så der burde tallet divideres med fem. Når Flensborg Avis derfor mener, at vi har lavet en fejlbergring af lærernes undervisningstid, så er denne fejlbergring i hvert fald massivt mindre, end avisen mener, sagde Michael Moos-Bjerre.

Forkert tal

Han mener også, at Flensborg Avis bruger et forkert gennemsnitstal, når de regner på undervisningstid nord og syd for grænsen:

- Man kan ikke tage det kunstigt høje tal på 672 undervisningstimer i Sydslesvig, som vi har regnet os frem til i rapporten. Som nævnt før har vi der nemlig pillet en række lærere ud, som har en meget lav undervisningstid, fordi de har særlige opgaver i Skoleforeningen. Det har vi gjort for, i lærernes favør, at be-

grænse den forskel, der er mellem undervisningstiden i Sydslesvig og Danmark. Men når man laver sammenligninger, bliver man nødt til

at tage det rene tal, som er på 642 undervisningstimer, sagde Michael Moos-Bjerre.

- Det har vi også gjort i rappor-

ten, hvor vi sammenligner undervisningstiden i de to lærergrupper i fire forskellige modeller. Afhængig af modellen lander vi på en forskel

på ti til 20 procent. Det er selvfølgelig en stor forskel, men selv i den model, der er mest i lærernes favør, lander vi på en forskel i undervisningstid på ti procent, sagde Michael Moos-Bjerre.

Efter nogle få opklarende spørgsmål godkendte forsamlingen rapporten enstemmigt.

Svar

Michael Moos-Bjerre har sidenhen også taget stilling til, at der i både avisen og de sociale medier sættes spørgsmålstegn ved hans beregninger. Det er stadig vores vurdering, at Skoleforeningen vil have et potentiale for frigjorte ressourcer i det nævnte omfang på lærertid, hvis lærerne i Skoleforeningen underviste i samme omfang som lærerne på gennemsnitligt danske vilkår. Vi kan ikke opgøre det præcist og endeligt, dels fordi tallene i udgangspunktet repræsenterer noget lidt forskelligt, og dels fordi situationen selvfølgelig er lidt teoretisk derved, at lærerne i Skoleforeningen netop ikke underviser på danske aftalevilkår. Derfor er vi henvist til at foretage et kvalificeret skøn. Og vi fastholder vores skøn, siger Michael Moos-Bjerre.

Skoleforeningens formand Udo Jessens tale på Fællesrådsmødet:

Når man læser Flensborg Avis de seneste uger eller bevæger sig på mindretalsrelaterede Facebooksider kan man få det indtryk, at Skoleforeningen agerer fuldstændig useriøs, og at vores ansatte, især lærere og gymnasielærere, er nogle dovne, overbetalte mennesker, der er ansvarlige for Skoleforeningens dårlige omdømme nord og syd for grænsen.

Dertil vil jeg sige, hvad jeg og direktøren har sagt før: Skoleforeningens gode ry og vores gode omdømme hos samarbejdende, relevante udvalg, bestyrelser og ministerier er upåklageligt og i bedste velbefindende. Den uvildige konsulentundersøgelse bestyrker os endnu en gang i, at vi står stærk. Både medarbejderne, forvaltningen og foreningen samlet set.

Vi værdsætter det daglige arbejde af vores medarbejdere højt, og vi sætter på ingen måde spørgsmålstegn ved deres arbejdsindsats. Skoleforeningens gode faglige og pædagogiske niveau skyldes de engagerede pædagoger, lærere og gymnasielærere. Sammen med de øvrige ansatte har de skabt Skoleforeningens gode ry.

Vi tager helt klart afstand fra populistiske syndebukudtalelser, som kommer af nogle enkeltpersoner. Styrelsen og Direktionen har stor respekt for det daglige arbejde, der udføres af vores lærere, gymnasielærere til gavn for vores børn og unge.

Det betyder ikke, at jeg glemmer alle vore pædagoger, pædagogmedhjælpere, pedeller, rengøringsmedarbejdere, kontomedarbejdere, køkkenassistenter og tekniske spe-

cialister m.fl., der også er med til at løfte den samlede opgave – men det er gruppen af lærere og gymnasielærere, der endnu en gang føler sig hængt ud i de seneste uger.

Vi, Styrelsen, Direktionen og fællesrådet, stiller på ingen måde spørgsmålstegn ved det store arbejde, der bliver udført til dagligt på vores 43 skoler, store såvel som små og meget små.

Dette har hele tiden været Styrelsens såvel som direktørens holdning, og jeg er derfor ked af, at måtte lytte til og læse om, at lærerne /gymnasielærerne bliver kritiseret for ikke at arbejde nok.

Og ja - Skoleforeningen skal spare millioner af euro de næste år.

Dansk Skoleforening og hele det danske mindretal lever af offentlige midler. Tilskudsgiverne forventer med rette en sammenlignelighed der, hvor det er muligt.

Vi er derfor nødt til at tage fat, hvor der er store forskelle i forhold til de forhold, vi sammenligner med.

Styrelsen er overbevist om, at forandringer kun kan opnås gennem dialog, gensidig respekt og et tillidsfuldt samarbejde. At arbejdsgiver- og arbejdstagersiden som udgangspunkt har forskellige holdninger er helt naturligt.

Men vi tager på det skarpeste afstand fra at bruge kritik af overenskomster til at hænge nogle medarbejdergrupper ud eller sætte spørgsmålstegn ved deres gode arbejde i hverdagen

Det var mig magtpåliggende at sige det endnu en gang i al sin tydelighed her i aften – også fordi pressen er til stede.

Skoleforeningens direktør, Lars Kofoed-Jensen på Fællesrådsmødet:

Som den øverst ansvarlige for Skoleforeningens personale og økonomi vil jeg gerne understrege, at kun økonomiske udfordringer har ført til den undersøgelse fællesrådet behandler i aften.

Nogle har i debatten flyttet fokus fra det faktum og ledt efter skyldige – ledt efter syndebugke.

Nogle har i debatten, efter at rapporten er kommet frem, ment, at de skyldige skulle findes blandt store personalegrupper som pædagoger, lærere og gymnasielærere – herunder også deres ledere. Eller blandt deres fagforeninger.

De sydslesvigske fagforeninger har varetaget deres opgave og forsøgt at få de bedst mulige aftaler for deres medlemmer. Det er grundlæggende deres funktion.

Skoleforeningen har, med de midler vi har til rådighed, forsøgt at få de bedst mulige aftaler – og i den seneste runde har alle givet noget.

Men der er stadig økonomiske udfordringer, må vi desværre konstatere – det er et kendt vilkår både for Skoleforeningen og for andre offentligt finansierede. Om vi kan komme videre i forhandlinger med fagforeningerne, kan kun tiden vise – vi snakker sammen, som det er meningen med vores konstruktion.

Jeg vil gerne slå fast: Undersøgelsen er IKKE udløst af utilfredshed med vore medarbejdere.

Jeg er glad for det indtryk jeg får på de regionale møder – nemlig at I – ligesom vi i direktionen, ligesom jeg personligt som direktør – er glade for den daglige indsats alle vore medarbejdere yder. Altså også pædagogerne i vore dagtilbud, lærerne og gymnasielærerne på vore skoler og alle vore institutionsledere.

Det skal vi huske på, når vi tager diskussionen. Vi har dygtige og engagerede medarbejdere, der hver dag gør deres bedste for vore børn og fuldt ud lever op til de aftaler, der gælder for deres område. Den anerkendelse må vi ikke glemme, selvom vi har økonomiske udfordringer. Den får ikke udfordringerne til at forsvinde – men den er vigtig for de mennesker, som lægger liv og sjæl i, at vore børn skal få de bedste forudsætninger for resten af livet i vores system – fra vuggestue til de forlader skolen.

Med det i baghovedet ønsker jeg alle en god og konstruktiv drøftelse.

Formanden for Skoleforeningens driftsråd, Kristina Sukatus' erklæring på mødet:

Driftsrådet er en ukendt størrelse i Danmark. I Tyskland varetager Betriebsrat arbejdstagernes interesser. Iflg. driftsrådslovgivningen/Betriebsverfassungsgesetz skal arbejdsgiver samarbejde med Driftsrådet. Dette tillidsfulde samarbejde skal foregå i øjenhøjde.

Mulige strukturforandringer vil altid have indflydelse på medarbejderne, hvilket betyder, at Direktion og Driftsrådet har fælles forpligtelser. I driftsrådslovgivningen er der fastlagt hvordan, hvornår og i hvilket omfang Driftsrådet skal informeres hhv. inddrages i en rådføring for i mange henseender at skulle varetage sin ret til medbestemmelse.

Vi har kendskab til alle forretningsgange og procedurer i organisationen. Dette gør, at vi er en aktiv del, som kender til driften, til institutionerne og medarbejderne.

Som Driftsrådets formand vil jeg gerne sætte ord på Driftsrådets oplevelse af forløbet i forbindelse med den eksterne undersøgelse ved konsulentfirmaet Moos-Bjerre.

Selvom der af forskellige personer og ad flere omgange er blevet påpeget Driftsrådets eksistens og funktion, er der alligevel ikke blevet givet os som RÅD mulighed for at byde ind med vores know-how om Skoleforeningen som organisation.

Arbejdsgiver har peget på, hvem der skulle høres.

Meget sent i forløbet og umiddelbart inden de foreløbige resultater blev offentliggjort, bliver Driftsrådet kontaktet. Vi har dermed ikke kunne bidrage med den nødvendige viden til at opkvalificere denne undersøgelse. Vi står tilbage med en stor undren.

FOTO: DANIEL DÛRKOP

ILLUSTRATION: CHRISTIAN PRASNO

Danske juletraditioner

- **Julepynt:** Køb eller lav julepynt en måned før jul. Alle familier, børnehaver, skoler, ungdomsinstitutioner og foreninger pynter op til jul. Mange af dem tilbyder sammenkomster, hvor man selv kan fremstille den traditionelle julepynt. Typiske ting er »Flette julehjerter«, »Folde musetrapper« og »Juleguirlander«. Mange børn og voksne laver også juledekorationer. En lille samling af gran, pynt og stearinlys i.
- **Kravlenisser:** Kravlenisser findes stort set i alle hjem. Kravlenisser er tegnede nissefigurer. Man køber ark af pap med flere nisser på, og så klipper man dem selv ud. Nisserne har en flap, så man kan sætte dem fast på skabe, billeder og alle mulige andre steder. De kan købes i mange forretninger. Børn elsker at klippe dem ud og hænge dem op.
- **Julebagning:** Julebagning i alle hjem. Man bager selv, gerne sammen med børnene, småkager til jul. Brunkager, vaniljekranse, fedtebrød, pebernødder, kransekager og klejner. Man bager ad flere gange i løbet af december. Småkagerne opbevares i kagedåser.
- **Julekonfekt:** Julekonfekt skal helst være hjemmelavet. Julekonfekt er julens slik. Det skal helst laves sammen med børnene. Der er tradition for, at man bruger marcipan, chokolade og glasur. Af de tre ting laver man små figurer, frugter, dyr. Det serveres juleaften. Først når man har danset om træet og pakket gaverne ud. Nogle familier snyder.
- **Æbleskiver og gløgg:** Æbleskiver og gløgg hører julen til. Et must. En æbleskive er en rund bolle. De er lavet af pandekagedej. De bages i en æbleskivepande. De serveres gerne med gløgg til. I dag køber de fleste færdigbagte æbleskiver i supermarkedet.
- **Årets julekalender i radio og tv:** Årets julekalender er 24 små radio- eller fjernsynsførelser. Meget populære. Binder hvert år de fleste danske familier foran fjernsynet. Julekalenderen er en fortælling på 24 afsnit. De er både for børn og voksne og er på maksimum 25 minutter.

FOTO: SKOLEFORENINGEN

Lucia-piger og drenge på Cottorp-Skolen i Slesvig.

Kobbermølle Børnehave på julevandring i Ansgar kirken i Flensborg.

Børnehaverne i Slesvig og omegnen dansede om juletræet på

- **Julefrokoster:** Familier og firmaer og venner spiser, drikker og fester sammen. Man kører ikke selv i bil til en julefrokost. Den afholdes hovedsageligt i december. Man får typisk dansk julemad. Denne fest foregår i familien, i firmaer og i foreninger. Den består traditionelt af koldt smørrebrød, lune retter og desserter. Stikord: Sild, rullepølse, leverpostej, medisterpølse, frikadeller, ost og desserter. Og der serveres snaps og andre drikkevarer.

- **Luciaoptog:** Lucia-pigerne bærer lyset ind den 13. december. Luciaoptøget er blevet en fast bestanddel i de fleste danske skoler i Sydslesvig. Den kom mellem 1940 og 45. Det var pigerne, der i luciaoptog med lys i hånden kom med lyset. I dag er det ikke usædvanligt, at drengene er med til at bære lyset ind. Lucia har ikke noget med jul at gøre.

- **Julemandens adresse:** Alle kan skrive til julemanden. Han svarer. Skriv i god tid. Julemanden, Julemandens Postcenter 240900 København C. Husk at skrive din adresse på som afsender. Han kender godt nok alle børn, men for en sikkerheds skyld. Han har jo travlt.

- **Lillejuleaften:** Lillejuleaften er 23. december. Dagen før den 24. december er det »Lillejuleaften«. Den 24. december er det den store familiefest. Derfor lillejul. Børnene kan næsten ikke vente. Ser julekalender og julefilm i fjernsynet – hele dagen. Pynter træ og får risengrød. Dagen efter bliver resterne til risalamande. Alt forberedes. Alle venter og hygger.

Årets julebillede på Sønder Brarup Danske Skole.

FOTO: SKOLEFORENINGEN

Glade julenisser i Sønder Brarup Børnehave

Juleteater på Risse Schölj.

FOTO: DANIEL DÛRKOP

FOTO: SKOLEFORENINGEN

A. P. Møller Skolen i Slesvig.

FOTO: DANIEL DÛRKOP

FOTO: SKOLEFORENINGEN

Ejderskolen smykker et dansk juletræ hos de tyske naboer.

FOTO: DANIEL DÛRKOP

Juleklip på Cornelius Hansen-Skolen i Flensborg.

FOTO: SKOLEFORENINGEN

Jørgensby Børnehave pyntede juletræet i centralforvaltningen

FOTO: SKOLEFORENINGEN

Luciaoptog i Vestermølle.

Danske juletraditioner

- **Juleaften:** Den 24. december er den store julefest. Den 24. i overskrifter: 1. Julegudstjernereste – 2. hjem for at spise Julemenuen – 3. vaske op, 4. julemanden kommer med gaverne, og han tænder lysene. 5. Man danser omkring træet, mens man synger julesange. Mindst fire. 6. Først derefter må man få sine gaver.
- **Hovedretten:** Man får and, gås eller kalkun. Enkelte i Sønderjylland får grønlangkål og hamburgerryg m.m.
- **Desserten:** er for det meste risalamande. Citronfromage er også tit set. Dessert og mandelgaven. I desserten er der gemt en mandel. Den person, der får mandlen får en lille gave. Det er næsten altid et barn, der får gaven, selv om de voksne påstår, at det ikke er snyd.
- **Julemand:** Julemanden kommer. Mange familier har en aftale med en bekendt om, at han kommer udklædt som julemand. Han har så gaverne med. Han lægger dem under træet og han tænder lysene
- **Opvask:** Mens julemanden er i gang med træ og pakker, er der to til tre familiemedlemmer, der ordner køkkenet. Når de er færdige, står juletræet klar, og den store fest kan begynde.
- **Træet vises:** Børnene kan næsten ikke vente, men der skal synges tre til fire sange. De forældre, der har plads til det, stiller træet ud på gulvet og går rundt om det, mens de synger. De holder hinanden i hånden.
- **Pakker, pakker og pakker:** Så må børn og voksne pakke ud. Nogle steder pakker alle familiemedlemmer ud på en gang. Andre har den tradition, at et familiemedlem ad gangen pakker ud, mens de øvrige kigger på. Derefter glæder alle sig sammen over gaven, og så går man videre til den næste
- **Julegodter:** Når alle har fået gaver, eller imens, kommer småkager, konfekt, kaffe og sodavand og en lille en - portvin, sherry, cognac eller lignende - frem. Og man må være længe oppe, eller sagt med andre ord, man kommer sent i seng.
- **1. juledag:** Den 25. december. Julefrokost. For det meste er det en familiedag. Man besøger hinanden og spiser en god julefrokost sammen
- **2. juledag:** Den 26. december julefrokost. Den fejres for det meste sammen med nære venner
- **3. juledag:** Den 27. december tager man en dyb indånding og nyder den helst hjemme hos sig selv.
- **Dronningens Nytårstale:** Den 31. december, kl. 18.00. Den danske dronningens nytårstale – Hele nationen, børn, forældre og bedsteførelde, sidder foran fjernsynet og følger med i nytårstale. Hvad mon hun siger om Sydslesvig i år?
- **1. Nytårsdag:** Den 1. januar kl. 19.00. Statsministerens Nytårstale. Statsminister Mette Frederiksen afholder sin første nytårstale for det danske folk.

Hans Henrik Vlogger om Sydslesvig

Sydslesvig

Følg med i videoblog som kommer i januar.

I anledningen af 100-års jubilæet for Sydslesvigske Børns Ferierejser og 100-året for grænsen har Rejsekontoret, i samarbejde med Oplev Sydslesvig, allieret sig med en stærk jyd til at give et moderne billede på den kultur, der gemmer sig lige syd for grænsen. Hans Henrik, en dansk

Rejsevlogger (*Vlog = videoblog) med fuldkæg og Lederhose, som elsker tysk og Tyskland (og har givet sig selv kunstnernavnet Hans Heinrich) – er i 4 små afsnit af sin rejsevlog taget syd for grænsen for at møde »den ægte, tyske kultur« – tror han. Men som så mange andre danskere bliver Hans Heinrich godt og grundigt overrasket over, at det danske syd for grænsen altså rækker langt ud over grænsekioskernes parkeringspladser. Dette fører til sjove si-

tuationer og mange misforståelser. I løbet af foråret 2020 kan man altså følge med og more sig over, hvordan det i løbet af de 4 afsnit igen og igen kikser for Hans Heinrich, som på jagten efter det tyske hele tiden møder det danske og på egen krop mærker, at Sydslesvig virkelig gør Danmark lidt større.

Første afsnit lanceres den 10. januar – hold øje med Skoleforeningens facebookside.

FOTO: SKOLEFORENINGEN

Vloggeren Hans Henrik på opdagelse i den tyske kultur syd for grænsen.

FOTO: SKOLEFORENINGEN

Afslappede børnehavebørn i Sønder Brarup.

Wellness for sommerfugle

Dagtilbud

Astrid Lindgren siger »Og så skal man også have tid, bare til at sidde og kigge«, og den tid tog sommerfuglebørnene i Sønder Brarup Børnehavens sig forleden til en wellnessdag, hvor de har nydt med alle sanser.

- Børnene har givet hinanden en massage med massagebolde og har nydt det rigtig meget. Bagefter kun-

ne de slappe af med et tæppe over sig og agurkeskiver på øjnene, fortæller pædagog, Sarah Meyer.

- Børnene gav også hinanden hånd- og fodmassage med olie og fodboblebad. Det var en dejlig sanseerfaring, siger hun.

- Det var nogle meget afslappede og rolige børn, vi havde resten af dagen, tilføjer hun med et smil.

Stort legat til efterskoleophold

Efterskole

I anledningen af 100-året for grænsedragningen har »Anders Karl Rasmussen og hustru Kirsten Nørgaard Rasmussens legat« besluttet, at de i skoleåret 2020-2021 vil uddele nogle større legatportioner (op til 25.000 kr. pr. elev) til sydslesvigske elever, der vælger et efterskoleophold på en efterskole i Horsens-området.

I januar bliver der lagt flere konkrete informationer om, hvordan man søger – ind på

www.skoleforeningen.org/efterskole. Det er også her, man allerede nu kan informere sig om, hvilke efterskoler det helt konkret er, man kan søge legaterne til.

- Det er en meget stor gave, siger lederen af Skoleforeningens rejsekontor, Sally Flindt-Hansen.

- Beløbet er meget stort sammenlignet med, hvad man ellers kan få af legater, så det er en stor mulighed, især for familier med lav indkomst, siger hun.

Har man spørgsmål, kan man henvende sig til den lokale skolevejleder eller rejsekontoret.

FOTO: PRIVAT

Jens Jessen-Skolen har fået 25 bolde.

Håndbolde til skolerne

Bæredygtighed

De danske skoler i Flensborg har i den seneste tid fået foræret omkring 120 håndbolde. Det er virksomheden Celler i Altholzkrug, som har doneret boldene. Celler er en del af den danske Hummel-gruppe, som producerer varer inden for idræt.

- I alt har vi givet mere end 550 håndbolde fra Hummel til skoler og ungdomsprojekter i regionen, fortæller Steffen Werz. Han er bæredygtighedsmanager i Celler, og det er ham,

der har haft ideen til at give bolde væk.

- Det er bolde, som vores kunder, altså sportsbutikker, ikke vil have, fordi der er fejl. Normalt er der tale om mindre fejl, for eksempel med farvelægningen. Men i stedet for, at vi smider boldene ud, tænkte jeg, at det ville være en god ide at forære dem væk, hvor der er brug for dem. Det syntes Hummel var en god ide, så nu tester jeg alt, hvad der kommer tilbage i forhold til, om det stadig kan bruges, siger Steffen Werz

Efterskolerne Dag i Sydslesvig

Foto: Jespers fotografi

Foto: Jespers fotografi

Foto: Jespers fotografi

Foto: Jespers fotografi

Lørdag **22. februar 2020**
kl. 12-15

A. P. Møller Skolen
Fjordalle 1
Slesvig

FIND DIN EFTERSKOLE!

En lang række efterskoler fra Danmark og vores egen Ladelund Ungdomsskole bygger boder op og viser, hvad de er specielt gode til!

Dansk Skoleforening
for Sydslesvig e.V.

GRÆNSEFORENINGEN
FOR EN ÅBEN DANSKHED

Plads til unge Sydslesvigere på højskole

FOTO: GRÆNSEFORENINGEN

Højskoleophold

Minority Changemaker Programmet er et 13 ugers internationalt højskolekursus om kultur, mindretal og politik.

Der er stadig ledige pladser, hvis man er ung europæer og ønsker at deltage i højskoleopholdet Minority Changemaker Programme, der finder sted i grænselandet i 2020. Højskolekurset har fokus på mindretalsspørgsmål og giver mulighed for at opnå de eftertragtede ECTS-points.

Det er Grænseforeningen, der står bag højskoleopholdet Minority Changemaker Programme i samarbejde med Jaruplund Højskole, Center for Grænseregionsforskning ved Syddansk Universitet og den europæiske mindretalsorganisation YEN.

Jens Horstmann, der er projektleder for Minority Changemaker Programme, som består af et 13 ugers højskoleophold på Jaruplund Højskole fra 29. marts til 28. juni 2020, oplyser, at der er plads til 40 deltagere på højskolekurset, og at en tredjedel af pladserne allerede er optaget.

»Vi vil meget gerne i kontakt med unge europæere, uanset baggrund, der interesserer sig for mindretalsspørgsmål. Jeg får mange henvendelser fra unge fra hele Europa. Mange spørger, om man skal være fra et nationalt mindretal for at deltage. Svaret er, at det skal man ikke. Alle er velkomne, så længe man er parat til at lære om mindretalenes historie og forhold og bruge det som udgangspunkt for debatten«, siger han.

De unge europæere får mulighed for at få kendskab til den danske højskoletradition og samtidig opnå de eftertragtede ECTS-points, fordi programmet kombinerer meritgodkendte universitetsstudier med almen højskole. På hjemmesiden www.minoritychangemaker.eu kan man læse beskrivelser af alle fag og faglige forløb, ligesom gæster, foredragsholdere og udflugter bliver præ-

Europæiske unge, der er optaget af mindretalsspørgsmål, mødes på Jaruplund Højskole i 2020.

senteret.

Højskoleopholdet omfatter også en studietur til Polen med besøg hos en række mindretal samt interviews med polske politikere. Studieturen slutter med deltagelse i Folkemødet på Bornholm, hvor kursisterne bl.a. skal arrangere og deltage i debatter om europæisk enighed. Efter højskoleopholdet får deltagerne mulighed for at være med på Roskilde Festival.

Prisen for at deltage beløber sig til 500 euro pr. person. Beløbet dækker undervisning, indkvartering og for-

plejning. Der ydes desuden tilskud til rejseomkostninger.

Jens Horstmann håber, at europæiske unge vil tage imod tilbuddet, for der er brug for samtale på tværs af grænser og nationaliteter, mener han.

»Det er i virkeligheden meget simpelt: Samtalen mellem Europas forskellige folk er nøglen til det fredelige, rige og succesfulde samfund, vi har skabt her i vores lille hjørne af verdenshistorien«, siger han.

Grænseforeningen er blevet kriti-

seret for at ville bruge tid og penge på et projekt, som ikke i tilstrækkelig grad handler om det dansk-tyske grænseland. Jens Horstmann mener dog, at Minority Changemaker Programme vil være til stor glæde og gavn for alle.

»Det er godt, at mindretallene i det dansk-tyske grænseland trives, men der er mange andre mindretal i Europa, der har det svært. Det er en opgave at formidle de erfaringer, som har skabt grobund for succes her hos os«, siger han og tilføjer, at

han især er glad for, at de unge europæere kan høre om disse erfaringer på Jaruplund Højskole.

»Højskolerne har 175 års tradition for at skabe fællesskab og livsvarige venskaber mellem mennesker, så hvis ikke det kan lykkes her, så tror jeg ikke, det kan lykkes nogen steder«, siger han.

Tysklærere er vigtige for kontakten til Danmark

Kontakten til Danmark

Danske elever kan opleve tysk og sydslesvigsk kultur gennem mødet med unge fra det danske mindretal.

Forleden var en gruppe tysklærere fra Skive kommune på besøg hos Skoleforeningen for at få et bedre kendskab til det danske mindretal. Hvert år arrangerer de en »tysklærernes dag« og i anledning af, at det i 2020 er 100 år siden, at Sønderjylland blev genforenet med Danmark, ønsker man i Skive at være med til at skabe en synlig markering af jubilæet.

- Med vores tur til Sydslesvig vil vi øge kendskabet til de besøgt af elevambassadører og kulturambassadører fra Sydslesvig til vores skoler i kommunen. Der er også mulighed for samarbejdsprojekter, evt. etablering af venskabsklasser/skoler i Sydslesvig, og i det hele taget handler besøget om at øge kendskabet til genforeningens politiske og kulturelle betydning for hele det danske samfund, for vores nationale selvforståelse og for venskabet til Tyskland, siger tysklærer Anja Weber, som har arrangeret turen.

De startede ud med et oplæg af lederen for Skoleforeningens rejsekontor, Sally Flindt-Hansen og Grænseforeningens konsulent, Claus Jørn Jensen om Sydslesvig gennem 100 år, elevudveksling, lejrskole og relevante undervisningsmaterialer. Efter et møde med SydslesvigCrew og en rundvisning på Gustav Johannsen-Skolen gik turen selvfølgelig også forbi julemarkedet i Flensborg, inden turen gik hjemad til Skive.

Elevudvekslingen er et samarbejdsprojekt, som ligger Anja Weber særligt på hjerte.

- Det er noget, vi gerne have udviklet og udbredt i Skive Kommune, siger hun.

Anja har i de seneste år været kontaktlærer for elevudveksling på hendes skole og mener, at det er et vigtigt initiativ, hvor danske elever nord for grænsen kan opleve Sydslesvig og ikke mindst Tyskland under nogle trygge rammer.

- De oplever sydslesvigsk kultur, men også tysk kultur gennem mø-

Anja Weber vil styrke udvekslingen i Skive.

det med unge Sydslesvigere, som har en fod i begge kulturer, siger Anja Weber.

Hun mener, at det er oplagt, at det er tysklærerne på skolerne, som fungerer som kontaktpersoner, for de har et særligt blik på det, der sker syd for grænsen.

- Det kulturelle møde med Sydslesvig skaber en merværdi, og det knytter bånd udover en almindelig klasserejse. På min skole havde vi et match med en af vores piger og en sydslesvigsk pige. I dag læser de begge to i Aarhus og bor i bofællesskab sammen, fortæller hun.

Værtsfamilie søges

10. klasse

Kunne din familie tænke sig at være værtsfamilie for en ung pige fra Danmark, som vil tage sin 10. klasse i Sydslesvig i skoleåret 2020-2021?

Rejsekontoret søger en familie til Iben fra København, som ønsker at flytte ind hos en sød sydslesvigsk værtsfamilie efter sommerferien 2020. Iben er næsten 15 år gammel og vil gerne tage sin 10. klasse på en

- Jeg ville ønske mig en familie, som også har børn, som enten er jævnaldrende eller lidt ældre. Desuden må de gerne holde af dyr, være aktive mht. sport og gerne være åbne og imødekommende, siger Iben

- I min fritid spiller jeg meget badminton, ca. 5 gange om ugen, og jeg går også til solo-sang en gang om ugen. Det er en beskæftigelse, der gør mig glad, men jeg har ikke nogen drøm om en sangkarriere.

I skolen elsker jeg at lære nye ting. Alle fag synes jeg er interessante, men de naturvidenskabelige fag fanger specielt min interesse, siger hun.

Iben holder meget af dyr, spe-

FOTO: PRIVAT

Iben vil gerne opleve Sydslesvig i et skoleår.

cielt hunde. Hun har en lillesøster, som er 12 år.

- Jeg vil betegne mig som et høfligt og hjælpsomt menneske. Jeg har ikke nogen sygdomme eller allergier. Jeg er måske lidt kræsen, fx. bryder jeg mig ikke om ost eller fisk. Men jeg elsker grøntsager og »sund« mad. Jeg er dog ikke vegetar, fortæller Iben.

Interesserede værtsfamilier bedes kontakte Rejsekontoret(at) skoleforeningen.org

Skoleforeningen planlægger 200 nye dagtilbudspladser

Udvikling

Skoleforeningen har godt gang i langtidsplanlægningen på dagtilbudsområdet.

Skoleforeningen er i fuld gang med at planlægge næsten 200 dagtilbudspladser i hele Sydslesvig. De skal stå klar i løbet af de næste fire år.

- Det er en kontinuerlig opgave at analysere det behov vi har i Sydslesvig. Derfor er der altid tale om en langsigtet planlægning, siger Skoleforeningens dagtilbudschef, Petra von Oettingen.

I Husum Børnehave er man i gang med at etablere op til 38 nye pladser i to aldersintegrerede grupper. Det betyder, at man er meget fleksibel og kan have to børnehavebørn eller et vuggestuebarn i gruppen. En gruppe kan således bestå af mellem ni vuggestuebørn og to dagtilbudsbørn og 18 dagtilbudsbørn og et vuggestuebarn.

- I Vimmersbøl flytter dagtilbudene i Humtrup og Aventoft sammen og vi etablerer 30 nye pladser. Ti vuggestuepladser og 20 pladser for børn i alderen 3-6 år. I Store Vi-Vanderup Børnehave kommer der en tilbygning ved hovedbygningen med en aldersintegreret gruppe, det vil sige op til 19 pladser, siger Petra von Oettingen.

I Lyksborg Børnehave etableres der 20 vuggestuepladser i den tidligere

pedelbolig på skolens matrikel. Dagtilbudschefen regner med at blive færdig enten helt i udgangen af 2020 eller i opstarten af 2021. I Tarp Børnehave, som har den længste stabile venteliste, kommer der en aldersintegreret gruppe og en vuggestuegruppe med ti pladser. Aktuelt har vi en udegruppe i det tyske Kulturhaus

I Tarp Børnehave etableres der 20 nye pladser på 3-6 årsområdet i bygningens tagetage. Tarp optager typisk børn fra Ringvejens Vuggestue.

I Harreslev har Petra von Oettingen haft de første forhandlingsmøder med kommunen om etableringen af op til 38 nye pladser i Harreslevløkke Daginstitution.

At der sandsynligvis ikke bliver oprettet nye pladser i 2020, men først i 2021 og 2022 hænger sammen med, at nogle tilskud har rykket sig eller fordi håndværkere og arkitekter er sprunget fra. Men det er ikke noget, der har indflydelse på vores langtidsplanlægning. Det er simpelt hen den usikkerheder alle der bygger i disse tider, skal regne med, siger Petra von Oettingen.

Konkurrencen i Sydslesvig fandt sted på biblioteket i Flensborg.

Fem stjerner til Vejle

Smart, parat, svar

Sydslesvigsk hold skal i næste måned kæmpe om at være det smarteste.

»5 Stars« fra Harreslev Danske Skole går videre til regionalfinalen i Smart Parat Svar Quizzen. De vandt i dag den sydslesvigske konkurrence mod holdene »smarties« fra Oksevejens Skole og »skumfiduserne« fra Læk Danske Skole.

Smart Parat Svar er en landsdækkende læsequiz for børn i 6. klasse, som arrangeres af landets biblioteker.

Holdkonkurrence

Quizzen er en holdkonkurrence med fem deltagere fra hver klasse, der kan supplere hinanden og samarbejde om at finde de rigtige svar, og formålet er at sætte fokus på læsning og læselyst.

- Det er rigtig sjovt for vores elever, men vi oplever alligevel en kulturforskel, siger konsulentvikar for pædagogisk læringscenter, Gitte Enke. - Spørgsmålene er designet til danske børn, der bor i Danmark. Vores sydslesvigske unge er rigtig gode til dansk litteratur og historie. De klarer sig også ved for eksempel danske serier, men når der efterspørges danske sportsudøvere inden for e-sport, kender de ikke nok til området, siger Gitte Enke.

Sidste år var det sydslesvigske hold dog kun en næsetip fra at vinde den regionale finale på Vejle Bibliotek og komme til slutrunden i Odense.

- Vi håber, at det går lige så godt i januar, når den regionale runde finder sted, siger Gitte Enke.

Formålet med Quizzen er at stimulere børns læsning og læselyst i et bredt perspektiv. Dette sker i tæt samarbejde skoler og bibliote-

ker imellem. Børn spejler sig i deres jævnaldrende, og med Smart Parat Svar bliver det synligt, hvor sejt det egentlig er at vide noget – og at vide noget forskelligt.

Lystlæsning

Lystlæsning, der tager udgangspunkt i børnenes egne interesser, kan i Smart Parat Svar quizzen være lige præcis det, der kan få et samlet hold til at komme langt i konkurrencen.

Quizzen tager udgangspunkt i et bredt udsnit af skøn- og faglitteratur. Der dystes i kategorier som politik, tegneserier, musik, computerspil, mytologi og sport.

Job og uddannelsesmesse

- din fremtid starter her 12. februar 2020

Hvor: Duborg-Skolen i Flensborg • **Hvornår:** kl 18-20 • **Hvad:** orientering, inspiration og vejledning • **Hvem:** Elever i 9. kl. til 13. årg og deres forældre • **Hvordan:** møde med store og små virksomheder

